

การดูแลผู้ป่วยแบบเพชฌัญญุตาในสมรภูมิรบ

ณัฐกมล พันธุ์สุข*

ชีวิตของนายสิบพยายาลกองร้อยทหารบก ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจต่างๆที่ได้รับมอบหมาย เมื่อต้องไปประจำการในหน่วยที่ปฏิบัติราชการในสนาม ซึ่งถือว่าเป็นงานที่ยากและเสี่ยงชีวิตมากพอๆกับชีวิตทหารราบ หรืออาจจะมากกว่าในบางครั้งน้อยครั้งที่ผู้อ่านจะได้ทราบ เพราะไม่ค่อยมีใครได้เอ่ยถึงผลงานและที่มาของพวกเขานั่น ที่ได้ปฏิบัติกันมา

เรื่องที่จะเล่าต่อไปนี้เป็นเรื่องของนายสิบพยายาลวิสามัญธรรมดาคนหนึ่งที่ได้มีโอกาสไปปฏิบัติราชการใน 3 จังหวัดชายแดนใต้และได้ประสบเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งสุขและทุกข์ในเวลาเดียวกันจนแทบเอาชีวิตไม่รอด แต่เราก็มีความภาคภูมิใจเพราะนั่นคือสิ่งที่จะปกป้องคุ้มครองให้พี่น้องไทยมีความสุข ยั่งยืน บนอธิปไตยของประเทศไทย

ผมจบนายสิบทหารบกเหล่าแพทย์ รุ่น 3 ในปี 26 ได้เข้ารับราชการครั้งแรกโรงพยาบาลค่ายธนะรัชต์ ในช่วงปี 2527 จึงได้ย้ายเข้ามาที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ทำงานที่กองวิสามัญและห้องผ่าตัด ในช่วงนั้น ก็ได้มีโอกาสเรียนหลักสูตรวิสามัญพยายาลซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนสำหรับชีวิตนายสิบธรรมดาๆ คนหนึ่ง โดยที่ไม่ได้คิดว่าจะเป็นจุดสำคัญที่สุดในชีวิตรับราชการในปัจจุบัน

ในระหว่างปี 2553 ผมได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาให้เข้าร่วมในการฝึกหัดผู้สมัครวันออกในนามของกองกำลัง 972 ไทย/ติมอร์ ภายใต้การนำของ United Nation (UNTAET) โดยปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนายสิบวิสามัญพยายาลระดับ 2 อำเภอ BAUCAU พร้อมได้เข้าไปช่วยงานที่โรงพยาบาลอำเภอ BAUCAU ในช่วงนั้นได้มีโอกาสทำงานร่วมกับแพทย์ต่างชาติ จากหลายๆ ประเทศที่เราไม่คุ้นเคย โดยเฉพาะ

เรื่องของภาษา และวัฒนธรรม แต่ก็สามารถเอาตัวรอดได้ทุกครั้งครับ นี่ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้ผมได้รับความรู้ในการทำงานในต่างแดนมากขึ้น และเป็นสิ่งหล่อหลอมให้กลายเป็นประสบการณ์ที่ดี

ต่อมาในปี 2548 - 2550 ได้มีโอกาสไปทำงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในนามของกองกำลังศรีสุนทร สังกัดกองพันพัฒนาพิทักษ์ทรัพยากร พัน 1/1 (ฉก. 31) รับผิดชอบ 3 อำเภอเมือง อำเภอเจาะไอร้องและอำเภอสุไหงปาดี

ภารกิจที่ได้รับมอบหมายคือ ปฏิบัติหน้าที่นายสิบวิสามัญในห้องผ่าตัดภายในรถเคลื่อนที่ซึ่งกรมแพทย์ทหารบกดำริที่จะสร้างขึ้น เมื่อได้ลงไปปฏิบัติงานจริงๆ แล้วก็ได้พบอุปสรรคมากมายตอนแรกผู้บังคับบัญชาชั้นสูงบอกว่าจะมีรถคลัยกรรมเคลื่อนที่ แต่พอลงไปแล้วก็ไปอยู่กับกองพันทหารราบ (หน่วยรบ) ก็สับสนกับตัวเองเหมือนกัน ตอนรับสมัครก็ตำแหน่งนายสิบวิสามัญ แต่ก็ไม่เป็นไรก็พยายามทำงานให้ได้มากกว่า 1 หน้าที่ เช่น ออกชุดแพทย์เคลื่อนที่ ลาดตระเวนโดยการเดินเท้าและลาดตระเวนด้วยรถจักรยานยนต์/รถยนต์ ติดตามผบ.ฉก.เพื่อไปพบผู้นำหมู่บ้านภายในอำเภอ เป็นวิทยากรรับเชิญสอนหน่วยทหารขนาดเล็กทำการรบเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลผู้ป่วยในสนาม แต่ภารกิจหลักคือ เตรียมพร้อมตลอด 24 ชั่วโมง ถ้ามีเหตุการณ์เกิดขึ้นในพื้นที่ที่จะต้องไปถึงที่เกิดเหตุให้เร็วที่สุด เพื่อช่วยเหลือผู้บาดเจ็บจากผู้ก่อความไม่สงบ ตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งทำให้พี่น้องทหารหาญและประชาชนลูกเล็กเด็กแดง ที่ไม่รู้วิธีหนีอิเหน่ทั้งหลายเหล่านี้จะต้องบาดเจ็บล้มตายและพิการ ขาดผู้นำครอบครัว พ่อ แม่ ลูก ต้องพรากจากกันเป็นจำนวนไม่น้อย ก็ไม่ทราบว่าเป็นสาเหตุใด เกิดอะไรขึ้นกับประเทศไทยใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ช่วยผมคิดด้วยนะครับ

สาเหตุเหล่านี้ ซึ่งผมก็เป็นทหารชั้นผู้น้อยคนหนึ่ง ก็พอจะมีความรู้จากการที่ได้ ร่ำเรียนมาและมีประสบการณ์ในการทำงานมากพอสมควร ซึ่งเป็นแรงดลใจให้ผมอยากจะลงไปทำงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อว่าเราอาจจะช่วยชีวิตเขาเหล่านั้นได้บ้างไม่มากนัก

ช่วงที่ผมลงไปทำงานในอำเภอเจาะไอร้องมีเหตุก่อความไม่สงบบ่อยครั้ง รุนแรงตามลำดับไม่เว้นแต่ละวัน รวมทั้งการชุมนุมทหารขณะออกลาดตระเวน ฉะนั้นอุปกรณ์การช่วยชีวิตที่มีอยู่ก็ช่วยอะไรได้ไม่มากนัก เพราะบาดเจ็บจริงเสียชีวิตจริง ผมก็คิดว่าถ้าเรามี อุปกรณ์ที่ใช้ช่วยระบบทางเดินหายใจ เช่น Laryngoscope, Endotracheal tube, LMA และยานักปิดดึก เช่น morphine,

* จ.ส.อ. , สังกัดกองวิสามัญและห้องผ่าตัด รพ.ร ๖

pethidine, fentanyl (ยากลุ่ม Opioid) ที่ตีๆ ผู้ที่บาดเจ็บจากผู้ก่อความไม่สงบคงจะปลอดภัยและมีโอกาสรอดชีวิตมากขึ้นหลังจากนั้นผมก็ได้ประสานกับผู้บังคับบัญชาในกองวิสัญญีโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ขอสนับสนุนเครื่องมือดังที่กล่าวมาแล้ว ทุกอย่างได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดี (ทั้งหมดเป็นอุปกรณ์ในด้านวิสัญญีที่ผมได้รับการอบรมมา ทำให้ผมมีความรู้ ความสามารถในการใช้อุปกรณ์และยาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี)

การเตรียมตัวให้พร้อมในการที่จะลงไปปฏิบัติหน้าที่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในสถานการณ์ที่ไม่ปกตินั้น จะต้องมีความพร้อมทุกสิ่งทุกอย่าง เช่น ร่างกายและจิตใจ อุปกรณ์และเครื่องมือในการช่วยชีวิตรวมถึงยาแก้ปวด อย่างตัวผมก็คิดว่ามีความพร้อมที่สุด อย่างน้อยผมก็มีประสบการณ์และความรู้ในการวางยาสลบ สามารถช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บได้ ถ้าไม่เกินเหตุสุดวิสัยจริงๆ ผมสามารถใช้ Endotracheal Tube และ LMA ได้ เปิดเส้นให้สำรน้ำและให้ยาแก้ปวดได้ ทุกครั้งที่มีเหตุการณ์ในพื้นที่ ผมก็มีส่วนร่วมทุกครั้ง ยกเว้นช่วงพักตามวงรอบ เวลามีเหตุการณ์ผมเข้าไปก็ไม่ทราบว่าจะพบบาดเจ็บที่อวัยวะส่วนไหนของผู้ป่วยบ้าง รุนแรงหรือไม่ หายใจหรือไม่

ขั้นตอนเข้าไปหาผู้ป่วย ขณะนั้นหลักการของผมคือ ข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ประเมินสถานการณ์เบื้องต้นในขณะนั้นว่า ถ้าเข้าไปจะปลอดภัยกับตัวเองหรือไม่ รก. ในพื้นที่เป็นอย่างไร แต่บางครั้งการประเมินสถานการณ์ก็ไม่ถูกต้องเสมอไป เพราะผู้ก่อความไม่สงบมีพฤติกรรมที่ซับซ้อน และสับสนยากต่อการคาดเดา ฉะนั้นเมื่อผมเข้าไปถึงผู้ป่วยแล้ว ผมก็จะต้องแก้ปัญหาเบื้องต้นกับการช่วยชีวิตก่อนอันดับแรก โดยการตรวจร่างกายด้วยความรวดเร็ว ว่ามีบาดแผลที่ไหนบ้าง รู้สึกตัวหรือเปล่านั้นสามารถตอบคำถามได้หรือไม่ ถ้าผู้ป่วยมีเลือดไหล ก็ทำการห้ามเลือด ถ้าผู้ป่วยปวดก็ให้ยาแก้ปวด แต่ถ้าผู้ป่วยพูดคุยไม่ได้ หรือหมดสติ ลิ้นแข็งคอแน่น ถึงกับหยุดหายใจ ผมก็ใส่ Endotracheal Tube หรือ LMA ทันที และช่วยหายใจโดยใช้ Ambu bag เปิดเส้นให้สำรน้ำทันที ถ้าพร้อมรับน้ำหนักแรงในพื้นที่ใกล้เคียงโดยเร็ว จากการที่ได้ทำหัตถการจะต้อง Observe เป็นพิเศษ โดยการจับ Pulse

ตลอดเวลา และวัด BP เป็นระยะๆ และเมื่อส่งถึงมือแพทย์ที่โรงพยาบาลก็เป็นอันว่าเสร็จสิ้นภารกิจ แต่บางครั้งผมก็เข้าไปช่วยวางยาสลบในห้องผ่าตัดด้วย

ผมมีความรู้สึกภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มีโอกาสไปปฏิบัติหน้าที่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ช่วยชีวิตทหารหาญและพี่น้องประชาชนที่ได้รับบาดเจ็บจากผู้ก่อความไม่สงบ สามารถช่วยเหลือดูแลชีวิตให้ปลอดภัยในขณะนั้น พร้อมกลับไปสู่อ้อมกอดของครอบครัวด้วยความปลอดภัย

ผมขอเป็นกระบอกเสียงให้กับกำลังพลสายแพทย์ ให้ผู้บังคับบัญชาได้รับทราบถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าในการปฏิบัติหน้าที่ของนายสิบพยาบาลเหล่าแพทย์ที่ต้องออกไปปฏิบัติงานคู่กับหน่วยทหารราบ ถ้าต้องการให้การช่วยชีวิตมีประสิทธิภาพสูงสุด ควรอย่างยิ่งที่นายสิบพยาบาลเหล่านั้นควรจะผ่านหลักสูตรวิสัญญี 1 ปี และปฏิบัติหน้าที่ในโรงพยาบาลที่มีการให้บริการวิสัญญีเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยวิกฤตต่างๆ หรืออบรมหลักสูตรเพิ่มเติม เฉพาะหลักสูตรนายสิบพยาบาลคงไม่พอเฉพาะชีวิตเราเองก็เอาแทบไม่รอด

เรื่องของสิทธิ สิ่งที่มีพึงได้ก็เช่นกัน ชีวิตของคนๆ หนึ่งซึ่งปฏิบัติหน้าที่ด้วยความทุกข์ยาก เมื่อเสียชีวิตลงก็ได้แค่ศพที่ฝากไว้ให้คนข้างหลังได้ชื่นชม ถ้าถามถึงความคุ้มค่ากับหนึ่งชีวิตคงจะตอบยากสักหน่อย สิ่งที่เราอยากได้คือความดูแลเอาใจใส่จากผู้บังคับบัญชา ไม่ทอดทิ้งเราและครอบครัว ทั้งยามมีชีวิตหรือไม่มีก็ตาม มันจะทำให้เรามีความขี้เกียจ หากญาติที่จะต่อสู้และพร้อมที่จะเอาชีวิตเข้าแลก

ขอขอบคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ที่ช่วยให้ผมปลอดภัยและแคล้วคลาดจากผู้ก่อความไม่สงบและกลับมาใช้ชีวิตแบบปกติสุขเหมือนเดิมกับครอบครัวอย่างมีความสุข

สุดท้ายนี้ขออำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก จงดุจครองเจ้าหน้าที่ทั้งหลายที่ปฏิบัติงานและพี่น้องชาวไทยใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ให้รอดพ้นจากเหตุการณ์เลวร้าย และพบกับความผาสุกตลอดไป